

הגדרת השיעור "חצי שעה" בנרות חנוכה

הרב ד"ר אהרן אדלר

1. פתחי תשובה יורה דעה סימן פז

(ד) בהנאה - עבה"ט ועי' בתשובת שער אפרים סי' ל"ח שפסק בחמאה שנתבשלה בקדרה של בשר ב"י אסור להדליק בה להאיר הבית מטעם שאסור בהנאה וגם להדליק בה נ"ח אף דמצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ אסור כיון דבנ"ח בעי שיעור ובב"ח כיון שאסור בהנאה כתותי מכתת שיעורא ע"ש (עי' פמ"ג שהעתיק בשמו דלנ"ח שרי ובמח"כ לא עיין שם היטב וכ"כ בש"ת בא"ח סי' תרע"ג משמו דאף לנ"ח אסור)

2. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לא עמוד ב

של אשרה ושל עיר הנדחת. ושל אשרה פסול? והאמר רבא: לולב של עבודה זרה לא יטול, ואם נטל - כשר! - הכא באשרה דמשה עסקינן, דכתותי מכתת שיעוריה. דיקא נמי דקתני דומיא דעיר הנדחת, שמע מינה.

3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

וכבתה אין זקוק לה? ורמינהו: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. מאי לאו, דאי כבתה הדר מדליק לה! - לא, דאי לא אדליק - מדליק. ואי נמי: לשיעורה. עד שתכלה רגל מן השוק, - ועד כמה? - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עד דכליא ריגלא דתרמודאי.

4. תוספות מסכת שבת דף כא עמוד ב

דאי לא אדליק מדליק - אבל מכאן ואילך עבר הזמן ואומר הר"י פורת דיש לזיז וללהדליק בלילה מיד שלא יאחר יותר מדאי ומ"מ אם איחר ידליק מספק דהא משני שינויי אחרניא ולר"י נראה דעתה אין לחוש מתי ידליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שהרי מדליקין מבפנים.

5. שולחן ערוך אורח חיים סימן תרעב

סעיף א
אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם א סוף שקיעתה, לא מאחרים ולא מקדימים. ויש מי שאומר שאם הוא טרוד יכול להקדים מפלג המנחה ולמעלה, ובלבד שיתן בה שמן עד שתכלה רגל מן השוק.

סעיף ב
שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא; הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור, ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן, וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן. הגה: "א שבזמן הזה שמדליקין בפנים א"צ ליזוז וללהדליק קודם שתכלה רגל מן השוק (ד"ע וטור בשם תוספות). ומ"מ טוב ליזוז גם בזמן הזה; ומיהו ה"מ לכתחלה, אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה; ואם עבר כל הלילה ולא הדליק, אין לו תשלומין. הגה: ובלילות אחרות ידליק כמו שאר בני אדם, אע"פ שלא הדליק בראשונה (מצא כתוב בשם מהר"ל ואגודה וד"ע).

6. משנה ברורה סימן תרעב ס"ק ה

(ה) הלכך צריך ליתן וכו' כזה וכו' - משמע דאם הדליק זמן מה אחר שקיעת החמה א"צ ליתן שמן כ"כ רק עד שתכלה רגל מן השוק אכן כ"ז הוא לדין התלמוד שהיה ההיכר לעוברים ושבים אבל האידנא דההיכר הוא רק לב"ב לעולם בעי שיעור הידוע [פר"ח] ואף מדליק אחר שכלה הרגל משוק בעי זה השיעור [פמ"ג]:

7. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד

הלכה ה

אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין, שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, וכמה הוא זמן זה כמו חצי שעה או יתר, עבר זמן זה אינו מדליק, וצריך ליתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת עד שתכלה רגל מן השוק, הדליקה וכבתה אינו זקוק להדליקה פעם אחרת, נשארה דולקת אחר שכלתה רגל מן השוק אם רצה לכבותה או לסלקה עושה.